

Állásfoglalás a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény fogyasztói fogalmának értelmezése kapcsán

A Bank állásfoglalás iránti kérelemmel (**Beadvány**) fordult a Magyar Nemzeti Bankhoz (**MNB**) a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (**Törvény**) fogyasztói fogalmának értelmezésével összefüggésben.

I. TÉNYÁLLÁS, A BANK JOGI ÁLLÁSPONTJA

A Bank a Beadványban a Törvénnyel kapcsolatban előadta, hogy megítélése szerint a jogalkotó azon szándéka, miszerint kizárólag a fogyasztónak minősülő természetes személyeket részesíti fogyasztójogi védelemben, már a Törvény elnevezésében megnyilvánul. Ezzel összhangban a Törvény 1. § (1) bekezdésében meghatározott hatálya szerint a Törvény kizárólag a fogyasztói kölcsönszerződésekre terjed ki, azaz azon szerződésekre, amelyet a pénzügyi intézmény egy fogyasztóval köt. A Törvény értelmében pedig a kölcsönszerződést kötő természetes személy csak akkor minősülhet fogyasztónak, ha a szerződést olyan célból köti meg, amely független az általa folytatott önálló foglalkozásától vagy gazdasági tevékenységétől.

A Bank álláspontja szerint, ha bármely jogügylet vonatkozásában igazolható, hogy a kölcsön igénybevétele során a kölcsönszerződést megkötő természetes személy nem az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében, hanem az önálló foglalkozását és gazdasági tevékenységét szolgáló célok érdekében járt el, úgy az adott szerződő fél nem minősülhet fogyasztónak, tekintettel arra, hogy a - Bank álláspontja szerint - saját háztartása szükségletein túlmutató üzleti (szakmai-, gazdasági jellegű) célú ügyletkötést nem részesíti a jogalkotó megkülönböztetett jogi védelemben, így az ilyen természetes személlyel megkötött kölcsönszerződés sem minősülhet fogyasztói kölcsönszerződésnek.

A Bank a Beadványban előadta, hogy annak megállapítására, miszerint az adott kölcsönszerződés fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül-e, a Bank a fogyasztó - Törvényen alapuló - fent meghatározott fogalmát vette alapul. Így azokban az esetekben, amikor a természetes személyekkel megkötött kölcsönszerződésben meghatározott hitelcélból, a szerződő fél által benyújtott hitelkérelemből, a banki előterjesztéssel kapcsolatos dokumentációból, valamint az ügyfél folyósítás utáni számlaforgalmából kétséget kizáróan megállapítható, hogy a hitelfelvétel a természetes személy önálló foglalkozását vagy gazdasági tevékenységét szolgálta (pl. kölcsön célja üzlethelyiség megvásárlása volt, a természetes személy a kölcsön összegét cége törzstőkéjének emelésére használta fel, stb.), a Bank az ügyletet nem tekinti fogyasztói kölcsönszerződésnek.

II. A JOGKÉRDÉS

A fentiek alapján a Bank a Beadványban azzal a kérdéssel fordult az MNB-hez, hogy

1. a Törvény hatálya kizárólag az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személyre terjed-e ki, mint fogyasztóra, vagy a kölcsönügylet során gazdasági vagy szakmai tevékenysége érdekében eljáró magánszemélyekre is,
2. a Törvény hatálya kizárólag a Törvényben meghatározott fogyasztóval megkötött, és így fogyasztói kölcsönszerződésnek minősülő szerződésekre terjed-e ki, azaz minden olyan esetben, amikor egyértelműen megállapítható, hogy a Bankkal szerződést kötő természetes személy nem tartozik a Törvény „fogyasztó” definíciója alá, az ilyen személlyel megkötött kölcsönszerződés nem minősül fogyasztói kölcsönszerződésnek, így arra a Törvény hatálya sem terjed ki?

III. JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

A Törvény 1. § (1)-(1a) bekezdései szerint:

*„(1) E törvény hatálya a 2004. május 1. napja és az e törvény hatálybalépésének napja között kötött **fogyasztói kölcsönszerződésre** terjed ki. E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és*

forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. § (1) bekezdése vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel vált.

(1a) E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül - az (1) bekezdésben foglaltakon túl - a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapúnak nem minősülő deviza hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha azt az (1) bekezdésben meghatározott időpontok között kötötték, és annak részévé a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel vált.”

A Törvény 2. § 1. pontja értelmében „fogyasztó: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 6. § (1) bekezdés 28. pontja szerinti fogyasztó.”

A Hpt. 6. § (1) bekezdés 28. pontja szerint:

„fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy;”

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

A Kúria 2/2014. PJE határozatában (**Határozat**) iránymutató döntést hozott a fogyasztói hitel, kölcsön és pénzügyi lízingszerződésekben foglalt egyes szerződéses rendelkezések tisztességtelenségéről. Annak érdekében, hogy kifejtett jogelvek közvetlenül is érvényre jussanak, a Törvény jogszabályi szintre emelte a Határozatban rögzített elveket. Mind a Határozatnak, mind a Törvénynek az volt az egyik legfőbb célja, hogy a pénzügyi intézmények által, a fogyasztóval kötött deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott különmemű árfolyamok tisztességtelenségét megállapítsa, a különmemű árfolyamok tisztességtelenségéhez kapcsolódó elszámolási kötelezettséget rögzítse. A Törvény – szintén a fogyasztókkal kötött hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések vonatkozásában – rendelkezik továbbá egyes, a pénzügyi intézmény által alkalmazott, egyoldalú szerződésmódosításra lehetőségét biztosító kikötések tisztességtelenségéről is.

A Törvény a Határozatból fakadó jogkövetkezmények levonása során figyelemmel volt mindenekelőtt a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (**EGK irányelv**) rendelkezéseire. Az EGK irányelv alapján fogyasztó minden olyan természetes személy, aki az EGK irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén.

Fentiekhez hasonló megközelítésben határozza meg a fogyasztó fogalmát a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (**Ptk.**), amelynek 8:1. § (1) bekezdés 3. pontja értelmében fogyasztó a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Törvény által a Hpt. értelmező rendelkezéséből átvett fogyasztói fogalom – tartalmát tekintve – összhangban áll mind az EGK irányelv, mind a Ptk. fogyasztóra vonatkozó megközelítésével.

A Törvény rendelkezéseiből az tűnik ki, hogy a Törvény azon szerződő feleket kívánja védelemben részesíteni, akik a kölcsönszerződést úgy kötötték meg a pénzügyi intézménnyel, hogy az semmilyen vonatkozásban nem kötődik az általuk kifejtett szakmai vagy gazdasági tevékenységhez.

A MNB álláspontja szerint a fentiek alapján az a következtetés vonható le, hogy a kölcsönszerződést kötő természetes személy akkor minősül fogyasztónak, ha a szerződést olyan célból köti meg, amely független az általa folytatott önálló foglalkozástól vagy gazdasági tevékenységtől. Ebből következően az MNB álláspontja szerint a Törvény a fogyasztói minőségben eljáró fogyasztót kívánja a Törvény hatálya alá vonni, és ezáltal védelemben részesíteni.

Annak a kérdésnek a megítélése során, hogy egy konkrét kölcsönügyletben a szerződő fél fogyasztói minőségében járt-e el, a Banknak fokozott körültekintéssel kell eljárnia. Az MNB álláspontja szerint a hatályos jogszabályi környezetben a Bank a rendelkezésére álló, a hitelkérelemben hitelcélként megjelölt adatok,

valamint a folyósítást megelőző szerződéses dokumentációból ismert további információk alapján jogosult annak vizsgálatára, hogy az ügyletben részt vevő szerződéses fél fogyasztónak minősül-e. Az MNB határozott álláspontja ugyanakkor, hogy a Bank a szerződéskötést, és a folyósítást követően birtokába jutott információkat nem használhatja fel annak vizsgálatakor, hogy a szerződéses partner a Törvény hatálya alatt áll-e. Ennek oka, hogy a fogyasztói minőség megállapítása során a Bank a szerződéskötéskor fennálló állapot alapján köteles állást foglalni az adott ügyfél vonatkozásában, arról kell tehát döntést hoznia, hogy a szerződéses fél a szerződéskötés időpontjában fogyasztónak minősült-e. E körben tehát a Bank nem jogosult felhasználni azokat az információkat, amelyek az ügyféllel való kapcsolattartás keretében a szerződéskötést közvetlenül követően, továbbá a szerződés szerinti futamidő alatt jutottak a Bank tudomására, így különösen nem jogosult vizsgálni azt, hogy az ügyfél folyósítást követő számlaforgalma alátámaszthatja-e az ügyfél fogyasztó fogalma alól történő kizárását. Ha tehát az ügyfél a szerződés megkötésének időpontjában fogyasztónak minősül, akkor a kölcsön összegének utólagos felhasználásából levonható következtetés nem szolgálhat alapul a Törvény hatálya alól történő kizárásra, hiszen előfordulhat, hogy az ügyfél a kölcsönösszeg adott célra történő felhasználása következtében szabadabbá váló egyéb forrásokat irányított a kölcsön igényléskor ténylegesen meg nem jelölt, azonban már akkor megvalósítani tervezett célokra.

Budapest, 2014. november 11.